

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvæstiones Morales Selectiores De Lege Interna Et Externa

discussæ, ac Resolutæ, & in duos Libros divisæ, In quibus, propositis casibus, prima quædam principia, ad plurimas alias Qvæstiones similes resolvendas perutilia, subinde examinantur

De Lege Externa

Beati, Gabriele

Augustæ Vindellicorum, 1729

VD18 80376800

53 An quodlibet priuilegium stricte sit interprætandum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39888

QVAESTIO LIII.

An quodlibet priuilegium strictè sit interpretandum.

C A S V S.

EPISCOPVS Ternacens. priuilegium à Pontifice obtinuerat, suorum Subditorum filios dispensandi in irregularitatibus ex defectu, Titius autem Vir nobilis, cum Iuuenem quendam illegitimum, sibi in filium adoptasset, eumque ad Sacros Ordines promouere vellet, Irregularitatis ex defectu natalium ortæ dispensationem ab Episcopo petiit, ac obtinuit; Iuuenis tamen, quia erat extraneus, dubitans de valore dispensationis, eos suscipere recusauit. Quæritur; Vtrum dispensatio fuerit valida.

SVM MARIVM.

- 1 Dispensatio Iuueni ab Episcopo concessa, non videtur valida.
- 2 Priuilegium dispensandi, non est magis extendendum, quam ipsa dispensatio.
- 3 Est odiosum.
- 4 Sine Concedentis præiudicio, concedi non potest.
- 5 Opponitur iuri communi.
- 6 Est quasi virtualis quedam dispensatio.
- 7 Priuilegium dispensandi, quot modis concedi possit.
- 8 Pendet à voluntate Concedentis, etiam quo ad extensionem.
- 9 Dispensatio Iuueni concessa fuit valida.
- 10 Erat Filius adoptiuus Titij.
- 11 Priuilegium dispensandi est purum Principis beneficium.
- 12 Principis intentio principalis est fauorem conferre Priuilegiato.
- 13 Lex fauorabilis est latè explicanda.
- 14 Priuilegium dispensandi nulli iuri est contrarium.
- 15 Nemini nocumentum affert.
- 16 Et potestas ordinaria dispensandi late est interpretanda.
- 17 Potestas dispensandi ius commune non vulnerat.
- 18 Delegatio potestatis ordinatur ad Principis liberalitatem ostendendam.
- 19 Dum datur, nullà expressà personà dispensandà, datur in gratiam Dispensaturi.
- 20 Priuilegium dispensandi in irregularitatibus occultis, Episcopis à Tridentino concessum, latè est explicandum.

- 23 Sicut est priuilegium absoluendi à re-
seruatis.
- 24 Priuilegium dispensandi in irregulari-
tatibus occultis, si alicui Religioni
concederetur, esset strictè interpre-
tandum.
- 25 Priuilegium eligendi Confessarium pro
reseruatis, aut votis, latè est expli-
candum.
- 26 Sicut etiam idem priuilegium, alicui
specialiter concessum.
- 27 Priuilegium relaxandi vota, extendi-
tur etiam ad iurata.
- 28 Priuilegium legitimandi, quando est
latè accipiendum.
- 29 Priuilegium beneficia conferendi, ex-
tenditur ad pensiones.

RATIONES DUBITANDI.

- 2 CVM ex dictis constet, Dispensatio-
nem, eo quod sit iuris derogatiua,
strictè esse interpretandam, oritur diffi-
cultas; an etiam priuilegium, siue po-
testas dispensandi, strictè sit accipienda.
Sic enim ipsa quoque explicanda vide-
tur; quo posito, inualida censenda, erit
dispensatio Iuueni ab Episcopo concessa,
cum ipse, Titij verè non sit filius. Ita
*Nauarrus lib. 2. consil. tit. de iure conf. 1.
num. 6.* Vbi agens de iubilæo, huius-
modi potestates vocat odiosas. *Henriqu.
lib. 7. de Indulg. cap. 30. num. 1. An-
gel. v. dispens. num. 9. Couarr. 4. decr.
par. 2. cap. 8. §. 8. num. 9.*
- 3 Primò; Quia, Priuilegium dispensan-
di, non est magis extendendum, quam
ipsum exercitium dispensandi, cum
concedatur propter illud, tanquam pro-

pter finem; quo sublato, remaneret
omnino inutile; sed exercitium dispen-
sandi extendendum non est, cum sit
odiosum. Ergo neque potestas dispen-
sandi; quoties enim vnum conceditur
propter aliud, concessio fortitur natu-
ram illius propter quod conceditur, cum
hoc, ipsius concessionis sit regula, ac
mensura, vnde in iure statuta dicuntur
esse stricti iuris, quia actio ad quam ordi-
nantur, est stricti iuris.

Secundò; Quia Priuilegium dispen- 4
sandi est odiosum, cum ordinetur ad exer-
citium dispensandi, quod est odiosum,
tanquam causa ad suum effectum, & ex
effectu colligatur, an res aliqua sit fauo-
rabilis, an odiosa; Vnde *L. 1. ff. solut.
marr.* Dos fauorabilis appellatur, quia
Sobolis procreatio, quæ est effectus inde
resultans, est fauorabilis. Cum ergo
odia sint restringenda, non amplianda,
iuxta regulam illam iuris in 6. odia re-
stringi, fauores conuenit ampliari, con-
sequenter priuilegium dispensandi, erit
restringendum.

Tertiò; Quia, priuilegium dispensan- 5
di concedi alteri non potest, sine ipsius
Concedentis præiudicio; Princeps enim,
per eius concessionem priuatur potesta-
te, illud alteri donandi; quoties autem
potestas in alterius præiudicium cedit,
restringenda est, ac strictè interpretan-
da; Princeps enim, per eius concessio-
nem, censetur velle, quam minimum
potest damnum alteri afferre. Sicut er-
go, cum cedit in præiudicium Tertij, re-
stringendum est, ita cum cedit in præ-
iudicium ipsius Principis concedentis;
Princeps enim, per concessionem talis
priuilegij, sicut intendit, quam mini-
mum

num damnum Tertij, ita praesumitur incendere, quam minimum damnum suum.

6 Quartò; Quia, Priuilegium dispensandi opponitur iuri communi, illudque vulnerat non minus, quam ipsa dispensatio; ei enim remotè derogat per dispensationem, ab eiusque eximit obligatione non minus, quam dispensatio deroget proximè. Sicut ergo dispensatio, quia vulnerat ius commune, illique derogat, est odiosa, ac proinde, quantum fieri potest, restringenda, ita propter eandem rationem, odiosa erit potestas dispensandi, ideoque restringenda.

7 Quintò; Quia priuilegium dispensandi cum personà determinatà, quantum fieri potest, est restringendum; *ex cap. Cui nulla; de praebendis in 6.* Quia est quasi virtualis quaedam dispensatio, quæ strictè est interpretanda; sed etiam quando nulla exprimitur persona, est quasi virtualis quaedam dispensatio; est enim causa dispensationis; Ergo tunc etiam est restringendum; & non ampliandum. Ex his ergo omnibus clarè inferitur, priuilegium, siue potestatem dispensandi in irregularitatibus ex defectu, Episcopo à Pontifice concessam, ad filios adoptiuos non se extendere, & consequenter dispensationem Iuueni ab Episcopo concessam in irregularitate ex defectu natalium, validam non fuisse.

NOTABILIA.

8 **A**duertendum est primò; Priuilegium dispensandi tripliciter concedi posse; primò absolutè, hoc est, nulla expressa personà dispensanda; vt cum Epi-

scopus alicui absolutè facultatem concedit absoluendi à reseruatis. Secundò; Limitatè, hoc est, expresso certo numero personarum; vt si facultatem concedat absoluendi à reseruatis solum incolas Ciuitatis, non verò omnes Diœcesanos; vel etiam vnã tantum personam, modo non nominetur. Tertio denique, expressis determinatis personis dispensandis; vt si facultatem concedat absoluendi à censuris Titium, vel Caium &c. Cum primo, aut secundo modo conceditur, censetur priuilegium, & beneficium primo & per se concessum illi, qui debet dispensare, illi enim determinatè conceditur. Cum verò conceditur tertio modo, censetur fauor concessus non ei, qui debet dispensare, sed ei, qui debet dispensari; illi enim determinatè, directè, ac primariò conceditur. Hoc autem tertio modo committit regulariter Pontifex Episcopo, vel Confessario dispensationes, in votis, aut impedimentis, expediendas.

9 **A**duertendum est secundò; Priuilegium, sicut pendet à voluntate Concedentis, quoad valorem, & efficaciam; ita ab eadem pendere, quoad extensionem. Voluntas autem Concedentis, cum priuilegium est purus fauor, ac beneficium, censetur esse, vt extendatur quantum extendi potest; Concedens enim censetur velle, per hoc, suam liberalitatem priuilegiario ostendere, & consequenter illi beneficium concedere tota amplitudine, qua potest, vt sic illi sit vtilius, & ad hanc liberalitatem manifestandam aptius. Hinc ergo fit, vt priuilegium, quando est purum Principis

cipis beneficium, extendendum sit, quantum patiuntur verba, non solum iuxta significationem naturalem, quam ex communi loquendi usu, & ex prima eorum institutione habent; in quo sensu nomen, *mors*, significat mortem naturalem; sed etiam iuxta civilem, & metaphoricam, qua à iure ob similitudinem, extenduntur ad aliud significandum, in quo sensu *professio* dicitur mors civilis; Cum enim vnaquæque ars habeat verba, & instrumenta sibi propria, quibus iuxta propriam institutionem utitur; hoc idem habere debuit etiam lex, quæ propterea uti poterit verbis, non solum iuxta proprietatem naturalem, sed etiam iuxta civilem: atque ita lex fauorabilis, loquens de filijs, extenditur ad filios adoptiuos, quia iuxta proprietatem civilem à iure institutam, adoptatus venit nomine Filij. Similiter nomine legitimi venit legitimatus; nomine Fratrum veniunt etiam Sorores; nomine Filiorum, etiam Fœminæ; & nomine Religiosorum, etiam Mulieres, ac Nouitij; nomine Vxoris Sponsa; & nomine mortui, Religiosus professus. His positis,

RESOLVTIO.

- 10 AD Casum Respondetur, dispensationem in irregularitate Iuueni ab Episcopo concessam, fuisse validam.
- 11 Probat; Quia Iuuenis à Titio fuerat in Filium adoptatus; Et in fauorabilibus Adoptiuus venit nomine Filij; sicut legitimatus venit nomine legitimi, & Sponsa nomine Vxoris. Potestas autem dispensandi extenditur ad casus sub lata verborum significatione comprehensos.

Ita *Molina tract. 2. dist. 173. Suarez lib. 8. de legibus cap. 17. num. 111. Sanchez lib. 8. matr. disp. 2. num. 1. Salas de legib. disp. 20. sect. 11. nu. 110. Bonacina disp. 1. quest. 3. pun. 7. §. 1. num. 14. Castropal. tract. 3. dist. 4. pun. 11. num. 2. Emanuel Sà; v. Dispensatio num. 7. & alij plures apud istos.*

Primò; Quia priuilegium dispensandi, est purum Principis beneficium; Priuilegiario enim conceditur, vt speciali fauore, ac gratia afficiatur. Principis autem beneficium, latissimè interpretandum est, vt constat, tum *ex regulis iuris*; Odia restringi, fauores conuenit ampliari; tum *ex cap. olim. De verbor. signific. & L. Hoc modo ff. de condit. & demonstrat. & L. Cum quidam ff. de liberis, & posthumis.*

Secundò; Quia Principis intentio Principalis, dum alicui facultatem dispensandi concedit, non est vulnerare ius commune, quamuis hoc indirectè, & ex necessitate quadam consequendi sequatur, sed fauorem conferre illi, cui dispensandi facultatem concedit; ideo enim illam concedit, vt eum speciali fauore afficiat, eique suam beneuolentiam, ac liberalitatem ostendat; Principale autem propositum, ac intentum inspiciendum est. *L. Si quis, ff. Si certum petatur, & fuscè probat Sanchez lib. 6. disp. 1. num. 11.* Cum ergo propositum principale Pontificis fuerit, Episcopo fauorem conferre, explicanda, & extendenda est hæc potestas tanquam fauor, quantum patitur lata verborum significatio; talis enim rationabiliter præsumitur esse voluntas concedentis.

Ter-

14 Tertiò; Quia Lex fauorabilis explicanda, & extendenda est, quantum patiuntur verba non solum iuxta proprietatem naturalem, sed etiam iuxta ciuilem à iure institutam; si enim aliæ artes vtuntur verbis, iuxta propriam institutionem, negari hoc non potest etiam iuri; vt probat *Suarez lib. 6. cap. 2. num. 5. Sa v. Interpreti num. 1. Salas disp. 21. sect. 3. & Menochius lib. 4. præsumpt. 89. num. 86.* & alij Doctores communiter. Potestas autem dispensandi, cum sit priuilegium, est quædam lex particularis, & priuata; vt ex ipsa priuilegij definitione, constat.

15 Quartò; Quia Priuilegium dispensandi simpliciter, nulla expressa persona dispensanda, nulli iuri est contrarium; Nullum enim datur ius Ordinario prohibens, ne facultatem, quam habet, alteri deleget; Imo hæc delegatio, est potius iuri valde conformis; sic enim occurrentibus necessitatibus facilius subuenitur, quam si semper recurrendum esset ad Principem. Priuilegium autem iuri non derogans, nec contrarium, in omnium sententiâ, est latissimè explicandum, & extendendum.

16 Quintò; Quia potestas hæc delegata, nemini nocumentum affert; si enim alicui afferret, afferret ipsi Principi concedenti; huic autem non affert; Cum enim eius nomine à Delegato exerceatur, eius esse censetur; imo, quamuis aliquod ei nocumentum afferret, hoc adhuc nullius esset considerationis, ac momenti, quia esset voluntarium; Pontifex enim, Episcopo hanc potestatem delegando, voluntariè cessit iuri suo. Cum ergo nullum afferat nocumentum,
R. P. Beati Lib. II.

non est, cur amplianda, & extendenda non sit, quantum, saluâ verborum significatione, fieri potest.

17 Sextò; Quia potestas ordinaria dispensandi, extendenda est, & latè interpretanda; *ex cap. fin. De Simonia, & cap. Per venerabilem; qui filij sint legitimi.* Ergo etiam delegata. Ideo enim ordinaria extenditur, & ampliatur, quia non respicit personam vllam dispensandam in particulari; sed solum Communitatem, cui hæc potestas utilis est, at necessaria. Sed etiam potestas delegata, nullâ expressâ personâ dispensandâ, respicit Communitatem, cuius gubernationi est valde utilis; Ergo etiam potestas delegata amplianda erit, ac extendenda. Ex his ergo omnibus rationibus colligi videtur; potestatem Subditorum Filios dispensandi in irregularitate ex defectu, Episcopo à Pontifice concessam, etiam ad Adoptiuos se extendere; & consequenter dispensationem Iuueni ab Episcopo concessam, fuisse validam.

OBIECTIONVM SOLVTIO.

18 **N**eque rationes initio propositæ obstant. Ad primam; Negatur Antecedens. Quamuis enim dispensatio ipsa extendenda non sit, quia vulnerat ius commune, potestas tamen dispensandi, illud non vulnerat, nec principaliter datur propter dispensationem aliquam determinatam, sed solum propter omnes illas, quæ communi bono, visæ fuerint expedire, quod potius Reipublicæ necessarium est, ac iuri conforme. Quamuis ergo dispensatio restringenda sit, non tamen est restringenda potestas delegata dispensandi; Alioquin

Kk

quin

quin restringenda etiam esset potestas ordinaria, cum ipsa etiam sit propter dispensationem, quod tamen ab omnibus negatur.

- 19 Ad secundam; Negatur; Concessionem, siue delegationem potestatis, ordinari principaliter ad dispensationem; principaliter enim ordinatur ad Principis liberalitatem Priuilegiario ostendendam, ut dictum est. Hoc autem, non est odiosum, sed potius fauorabile; ideoque extendendum; esto finis, & effectus secundarius, sit dispensatio; in concessionem enim attenditur finis principalis, primarius, ac per se, non vero secundarius, & quasi per accidens, & ex necessitate consequenti, ut patet ex dictis.
- 20 Ad tertiam, Negatur, potestatem dispensandi, esse Iuri communi contrariam, illudque vulnerare; ius enim commune dicitur, neminem dispensari posse, nisi à proprio Iudice, vel ab alio, qui vices gerat. Delegatus autem, dum dispensat, ipsius Iudicis vices gerit.
- 21 Ad quintam: Negatur minor; Cum enim potestas simpliciter conceditur, nullà expressà personam dispensandam, datur principaliter in gratiam Dispensaturi, sicque habet rationem beneficij, fauoris ac gratiæ, quæ amplianda est. Cum verò conceditur expressà personam dispensandam, in huius gratiam principaliter datur, sicque habet rationem inchoatæ dispensationis, & ideo est restringenda; datur enim in ordine ad talem actum dispensationis, tanquam propter finem, & causam principalem.

COROLLARIA.

Colligitur ex dictis primò, Priuilegium dispensandi in irregularitatibus, ac dispensationibus occultis, & absoluendi à casibus papalibus similiter occultis, quæ Episcopis conceditur à *Trid. sess. 24. cap. 6. reform.* esse extendendam, ac latè interpretandam; quia datur simpliciter, nullà expressà personam dispensandam, aut absoluendam, & ordinatur ad commune bonum Ecclesiæ, & includitur in corpore iuris, non solum autem potestas dispensandi, sed ipsa etiam dispensatio, cum in iure continetur, latè est explicanda, *Sanchez lib. 4. sum. cap. 54. nu. 7. Bonacina num. 19.*

Secundò, Priuilegium absoluendi à referuatis, quæ communiter conceditur ab Episcopis, esse latè interpretandam: Tum quia, cum dirigatur ad commune bonum Ecclesiæ, est fauorabilis, Tum quia, cum concedatur simpliciter, conceditur principaliter in gratiam Absoluturi, ideoque respectu illius, est fauor, ac beneficium: Tum denique, quia potestas ordinaria, latam admittit explanationem. Ergo etiam delegata, qualis est potestas absoluendi à referuatis, Confessario ab Episcopo delegata. Hæc enim, ad eundem finem ordinatur; ac illa. *Suarez lib. 8. cap. 17. num. 11.*

Tertiò, Priuilegium dispensandi in irregularitatibus occultis, & absoluendi à casibus papalibus occultis, & ab Episcopalis, si alicui Religioni specialiter à Pontifice concederetur, fore strictè interpretandam, quia cederet in præiudicium Ordinarij, cui hæc facultas competit de iure ordinario; Quoties autem potestas

testas dispensandi, vergit in præiudicium Tertij, strictè est interpretanda, quia Superior non præsumitur velle, per suam concessionem, alteri notabile præiudicium afferre. Idemque dicendum est etiam de potestate legitimandi; Nam hæc etiam strictè videtur explicanda, cum vergit in præiudicium Tertij, qui futurus esset hæres; Princeps enim censetur, velle quam minimum præiudicium alteri afferre. *Sanchez. lib. 8. disp. 2. num. 3.*

25 Quartò, Priuilegium eligendi Confessarium, qui absoluat à reseruatis, vel dispenset in votis, alijsque canonicis impedimentis, quæ per Iubileum, aut Bullam Cruciatæ, conceditur, ob fines, & circumstantias, propter quas conceditur probabilius videri latè explicandam, ita vt extendatur, non solum ad peccata facultatem præcedentia, sed etiam ad subsequenta. Tum quia finis præcipuus huius facultatis, non est, priuatum commodum sumentis bullam, aut obtinentis Iubilæum; sed est commune Ecclesiæ bonum, eiusque subuentio in aliquâ publicâ necessitate. Tum quia dispensatio in fauorem piæ causæ, aut Religionis concessa, latam admittit interpretationem; Ergo à fortiori, etiam hæc facultas, cum in fauorem Ecclesiæ principaliter concedatur. Tum denique, quia hæc potestas, ad Indulgentiam efficacius lucrandam, & ad peccatorum remissionem, ac animæ salutem ordinatur, Indulgentia autem, ac remissio, cum sit Principis beneficium, nemini nocens, nec iuri contrarium, latè est explicanda. *Suarez. lib. 6. de voto cap. 16. n. 3. & alij apud Bonac. disp. 1. quæst. 3. pun. 7.*

§. 1. num. 17. contra *Sanchez. lib. 8. matr. disp. 2. num. 7.*

Quintò: Priuilegium alicui speciali-²⁶ ter concessum, eligendi Confessarium, à quo absolui possit à censuris, ac casibus reseruatis, probabilius videri latè interpretandam, ita vt comprehendat non solum peccata antecedenter commissa, sed etiam committenda. Tum quia verba generalia, generaliter sunt intelligenda, nisi aliter constet de mente Concedentis. Tum quia, hoc priuilegium, videtur esse in fauorem salutis animarum, ne in peccatis sordescant; Priuilegium autem ordinatum ad bonum salutis, videtur latè interpretandum. *Bonac. num. 11. Salas disp. 17. sect. 3. num. 41.* Si tamen hæc facultas, ob bonum priuatum ipsius absoluendi principaliter concederetur, tunc videretur strictè interpretanda. Quia esset inchoata dispensatio, ac fauor singularis personæ derogans legi communi reseruationis; illum enim eximeret ab onere, quo cæteri, Superiorem adire tenentur pro absolutione: Hæc autem strictè est interpretanda.

Sextò, Priuilegium relaxandi vota,²⁷ extendi etiam ad vota iurata. Tum quia, solum votum dispensatione indiget, eoque sublato, cessat etiam iuramentum. Ergo potestas dispensandi in voto, se extendit etiam ad iuramentum, tanquam ad aliquid ei accessorium. Tum quia, dum conceditur potestas vota relaxandi, conceditur facultas remittendi obligationem, virtute Religionis, soli Deo tanquam Creditori acquisitam. Sed obligatio, non solum voti, sed etiam

K k 2

iura-

iuramenti, soli DEO præstiti, acquiritur DEO tanquam Creditori; Ergo facultas circa vota, extenditur etiam ad iuramenta *Sanchez lib. 8. dif. 2. n. 18.*

28 Septimò; Priuilegium legitimandi, quando non redundat in præiudicium Filiorum legitimorum, esse latè interpretandam, & consequenter extendendam, & consequenter extendendam, non solum ad Natum ex adulterio, sed etiam ad Natum ex adulterio simul, & incestu. Quia potestas legitimandi, tunc est purum Principis beneficium. Hoc autem est largissimè interpretandum. Quod si potestas legitimandi loqueretur de Spurijs, nulla appositâ limitatione; Cum Spurius sit terminus generalis, omnes Spurijs species, sub se comprehendens, extenderetur etiam ad casum mixtum, cum hæc potestas sit favorabili, ac latè interpretanda. *Sanchez num. 28. & 30.*

29 Octauò; Priuilegium Beneficia conferendi, extendi etiam ad Pensiones. Pensio enim venit nomine Beneficij Ecclesiastici; Tum quia tunc non est quid merè temporale, sed potius spirituale, aut spirituali annexum, cum ex Bullâ Pij V.

Pensio habeat annexum onus recitandi Officium saltem B. V. & in Cancellaria, Pensionarius censeatur beneficiarius ad effectum gaudendi priuilegio fori Ecclesiastici. Tum quia Pensio ex stylo Curia, & ex Bullâ Pij V. quæ incipit; *Sacrosanctum*; Clericatum requirit sicut beneficium. Tum quia Pensionarius ex constitutione Sixti V. quæ incipit: *Cum Sacrosanctum*, tonsuram, & habitum Clericalem iugiter deferre tenetur, sub pœnâ priuationis ipsius Pensionis, ipso facto incurrenda. Tum quia de Pensione, quæ Clerico assignatur loco beneficij, fieri debet in literis mentio, sicut de beneficio. Tum quia fructus pensionis, nec vendi, nec locari possunt ad vitam, sicut nec fructus beneficij. Tum denique, quia Simoniacum est, pecuniam dare pro pensione obtinenda, sicut pro obtinendo beneficio, ideoque *in cap. Conquerente; de Cleric. non residente*; de eâ sit mentio, sicut de beneficio, eo quod non detur in stipendium, sicut dantur pensiones merè temporales, sed assignetur communiter loco beneficij. *Gigas de pens. quest. 67. concl. 2.*

QVAE-